

CLIL - inštrument na podporu cudzích jazykov

CLIL - *Content and Language Integrated Learning* v krajinách Európskej únie má rôzne pomenovania, ale najvýstižnejšie je *Integrované vyučovanie cudzieho jazyka a odborných predmetov*. V tomto názve je podstata tejto formy vyučovania. CLIL je integračný koncept. Obsahy na hodinách všeobecnovzdelávacích predmetov sú sprostredkované v cudzom jazyku. Tu slúži cudzí jazyk ako médium na sprostredkovanie a porozumenie.

Veľký záujem o využívanie CLIL-metódy prejavujú hlavne obchodné akadémie ako aj stredné odborné školy, lebo kombinácia jazykovej kompetencie s odbornou kompetenciou je pre absolventov kľúčovou oblasťou a potrebný pre uplatnenie na pracovnom trhu. Záujem týchto škôl rastie, ale často sú nedostatky v kvalifikácii učiteľov, ktorí na týchto školách učia. Chýbajú im kompetencie v oblasti cudzích jazykov.

V posledných rokoch narastá aj počet základných škôl, kde sa integruje cudzí jazyk do všeobecno-vzdelávacích predmetov. Aj na Slovensku prebiehajú rôzne experimenty už od prvého ročníka základnej školy. Doterajšie skúsenosti s CLIL v krajinách Európskej únie ukazujú, že vyučovanie cudzieho jazyka má iný charakter, nie je to len oboznamovanie sa s cudzím jazykom, ale cieľom je už konkrétny výsledok s komunikatívnou progresiou. Ďalším dôležitým princípom je využitie medzipredmetových vzťahov. To si však vyžaduje, aj jazykovo, veľmi kompetentných učiteľov.

Podľa štúdií a doporučení Rady Európy by sa CLIL nemal obmedzovať len na cudzie jazyky, ale aj na jazyky národnostných menšín, na jazyky susedov alebo iných oficiálnych jazykov krajiny. Mal by podporovať aj jazyky, ktorými rozpráva len málo ľudí.

Niekoľko didakticko-metodických princípov CLIL

Metodika a didaktika CLIL má niekoľko základných charakteristických znakov, ale zároveň súvisí aj s metodikou bilingválneho vzdelávania.

- Na rozdiel od bilingválneho vyučovania, CLIL-vyučovanie podporuje súčasne vedomosti zo všeobecno-vzdelávacieho predmetu ale aj vedomosti a zručnosti z cudzieho jazyka. Dôležité je, aby sa vytvorili v rámci vyučovacieho procesu všeobecno-vzdelávacích predmetov podmienky pre učenie sa. Keď žiaci aktívne pracujú v primeranom pracovnom prostredí, v ktorom majú možnosť cielene ako

aj emocionálne sa s učivom skonfrontovať potom sa učebné procesy podporia vo vyššej miere ako pri tradičnej forme vyučovania, na ktorej je učiteľ aktívny a učiaci sa zúčastňujú len reaktívne. Didaktika cudzieho jazyka už uvedené formy (skupinové, partnerské ako aj projektové) má rozpracované a využívajú sa na hodinách cudzieho jazyka.

- Didaktike CLIL najprimeranejšie vyhovujú na konštruktivistickom princípe (Wolff 2002) spočívajúce učebné podmienky.
- V každom všeobecno-vzdelávacom predmete má jazyk centrálnu úlohu. Pomocou neho sa sprostredkujú vedomosti, uskutočňujú rôzne pozorovania, opisy, si žiaci vymieňajú myšlienky, názory a diskutujú. V CLIL-didaktike síce cudzí jazyk nie je stredobodom vyučovania, ale nepriamo predstavuje didaktický základ. Dôležitú úlohu pritom zohráva uvedomovanie si jazykových princípov. V popredí by nemali byť terminologické pojmy, ale dôležitejšie je rozvoj jazykových funkcií, ktoré vo vyučovaní v jednotlivých predmetoch zohrávajú centrálnu rolu.

K jazykovým funkciám patria:

1. opísať (identifikovať, definovať, klasifikovať)
2. vysvetliť (redukovať)
3. ohodnotiť/hodnotiť (argumentovať, dokázať)
4. vyvodiť závery (vyvodiť, vysvetliť)

(Dieter Wolff, Professor für Anwendungsbezogene Sprachverarbeitung an der Belgischen Universität in Wuppertal)

Tieto funkcie, ktoré sa dajú priradiť k jazykovým funkciám, slúžia k práci s obsahmi predmetu a sú bližšie aj k realite. Tým, že sa žiaci zaoberajú s obsahmi predmetu sa ho zároveň aj učia.

Vo všeobecno-vzdelávacích predmetoch sú vo veľkej miere zastúpené texty alebo dokumenty, ale aj iné materiály ako fotografie, grafy atď. Žiaci sa musia na prácu s uvedeným materiálom pripraviť. Preto je kladený väčší dôraz na čítanie porozumením ako pri vyučovaní cudzieho jazyka, kde je dôraz kladený na ústnu interakciu. Čítanie je

spojené so stratégiami čítania, s ktorými je potrebné žiakov oboznámiť. Práca s obrázkami, grafmi vyžaduje zároveň iné stratégie.

Názory na používanie cudzieho a materského jazyka na CLIL-hodinách sa od jeho začiatku zmenili. Na rozdiel od bilingválneho vyučovania, kde je dané, že sa vyučuje len v cudzom jazyku, úloha materinského jazyka na CLIL-hodinách zohráva taktiež dôležitú úlohu.

Dipl. Ing. Beata Menzlová

Štátny pedagogický ústav, Bratislava

Literatúra:

LIGHTBOWN, P.M., SPADA, N. (1997). Ako sa učíme jazyky. Bratislava: SAP.

POKRIVČÁKOVÁ, S., MENZLOVÁ, B., FARKAŠOVÁ, E. (2010). Creating conditions for effective application of CLIL methodology in Slovakia. In: Pokrivčáková, S. et al.: Modernization of teaching foreign languages: CLIL, inclusive and intercultural education. Brno: Masarykova Univerzita, s. 7-20.

RICHARDS, J.C., HURLEY, D. (1990). Language and content: Approaches to curriculum alignment. In: J.C. Richards (Ed.): The language teaching matrix. Cambridge: Cambridge University Press, s. 144-159.

VYGOTSKIJ, L.S. (1976). Vývoj vyšších psychických funkcií. Praha: SPN.

DAMM, L. (1994). Die Sache mit der Sprache.